

Motortorpedbåten T38 – återfödelse till aktiv museibåt

Artikeln införd i Marinmuseums nyhetsblad nr 6-2001

T38 sjösattes 1951 vid Kockums Mekaniska Verkstad i Malmö och firar således sitt 50-årsjubileum (2001). En äldre och en yngre syster - T26 och T46 - är sedan ca 15 år tillbaka fullt fungerande, aktiva veteranbåtar, mestadels placerade i Stockholm. T38 var i tjänst åren 1952-1956, och hennes liv som motortorpedbåt har väl dokumenterats i Föreningen Marinmusei Vänner årsbok Aktuellt 1997.

Vad hände sedan? Under 22 år låg T38 upplagd i Karlskrona, och skänktes år 1978 till Malmö Teknik- och Sjöfartsmuseum. Våren 1993 väcktes tanken att idriftsätta henne, i likhet med tidigare nämnda systerbåtar. Man skulle därigenom kunna visa motortorpedbåtar från tre generationer i deras rätta element. Idén framfördes till den då nytilträdde marinmuseichefen Per-Inge Lindqvist, som en gång varit mottagare av T38 i Malmö. På hans fråga: "Är detta möjligt?" var svaret givet: "Självklart". Men först måste Marinmuseum bli ägare till fartyget. Skulle Malmömuseum återlämna båten till Karlskrona? Problemet löstes av de båda museicheferna, och nu var det upp till torpedbåtsentusiasterna att lösa resten.

Hösten 1994 transporterades T38 med pråm till Karlskrona och restaureringen av båten kunde börja. Skrovet krävde omfattande svetsreparationer, såväl i sido- som bottenbordläggning. Ett mycket kvalificerat arbete. De tre huvudmotorerna av märket Isotta Fraschini (IF), hade ej godtagbar status, utan visade sig körodugliga. En enda reservmotor fanns. Två motorer måste således ersättas. Tele- och vapeninstallationer var i stort sett intakta, men i behov av reservdelar. En omfattande renovering och uppsnygning var också nödvändig.

Från hösten 1994 till sommaren 1997 bedrevs ett aktivt detektiv- och innovationsarbete i jakten på reservdelar, samt en omfattande renovering från kölsvin till masttopp. Inget sopades under mattan. Arbetet utfördes av ett stort antal frivilliga torpedbåtsentusiaster från alla håll. Många kvällar och helger offrades. Heder åt alla dessa personer - ingen nämnd och ingen glömd! Stödet från Marinmuseum, Marinen, Karlskronavarvet och andra lokala företag bidrog till att projektet gick i hamn. Några minnesvärda episoder finns från renoveringstiden: Under svetsning på bottensteget, när båten låg på slipen, blev en man ormbiten! Han repade sig, fortsatte arbetet i kyla, regn och rusk och ådrog sig då en svår förkylning. "Detta går inte, vi måste få båten under tak!" Karlskronavarvet ställde upp och T38 kom in i 'Silverskjulet'. Där kunde arbetet fortgå utan risk för överraskningar. Sökandet efter två IF huvudmotorer pågick ständigt. Kartläggning gjordes av tänkbara reservmotorer, såväl i Sverige som utomlands. Ett privatägt 'museum' i Boråstrakten ägde en babordsmotor. Efter förhandlingar lämnades en tändkulemotor och en trasig IF i utbyte mot en hel IF. Nu saknades bara mittmotorn!

Sommaren 1995 helblästrades och målades T38 utombords på 14 dagar. Arbetet utfördes av en man! Ett par år senare, våren 1997, började tvivel hemsöka även de mest entusiastiska. En huvudmotor saknades - skulle projektet gå om intet? Just då visades i TV-programmet Landet Runt glimtar från en motorsamling i trakten av Umeå. Bland motorerna stod en Isotta Fraschini! Kontakt togs med en av drivkrafterna bakom samlingen och förhandlingar inleddes om ett förvärv eller byte. Nej, detta var inte aktuellt, men vi kunde få låna motorn! På vår fråga: "Vad händer om vi kör sönder motorn?" blev svaret: "Det gör ni väl inte!" Pingsten 1997 körde en liten lastbil med en av våra trasiga motorer upp till Vännäs, utanför Umeå. Denna var avsedd som ersättningsobjekt i utställningen. I retur medfördes 'länemotorn'. Båten hade nu ett komplett huvudmaskineri.

I maj 1997 kunde T 38 sjösättas igen - 41 år efter det att hon tagits ur tjänst! Provturer genomfördes och ett och annat grått hår såg dagens ljus. Höjdpunkten kom när hon tillsammans med sina systrar T26 och T46 deltog vid invigningen av nya Marinmuseum i Karlskrona den 28 juni 1997. Målet att få se tre 'levande' motortorpedbåtar till sjöss var uppnått!

Vid Marinens dag i Karlskrona 1998 deltog systerbåtarna från Stockholm tillsammans med T38 i en uppvisning på redan utanför det gamla örlogsvaret. Åskådarna lär ha jublat så högt, att motorljudet från båtarna nästan överröstades. Året avslutades i september med sjöstukade propellrar efter

högfartsprov utanför Kungsholmen. Följande år var ingen sjösättning möjlig, då slipen/rälsen hade havererat efter grundkänning av en betongkasun. Nya propellrar med kraftigare blad tjocklek monterades.

Årets stora händelse 2000 var besöket i Stockholm tillsammans med flera andra sjövärdiga båtar från Marinmuseum. Det var i samband med invigningen av det nyrestaurerade Armémuseum. T38 möttes vid Landsort av T26 och sida vid sida förtöjde de två systerarna vid Logårdstrappan. Bevakning av båtarna togs om hand av en enhet ur Högvakten. HMK Carl XVI Gustaf, vars intresse för motortorpedbåt är väl känt, hedrade T38 med ett besök ombord, vilket förmodligen var anledningen till att hon sedan fick förtroendet att köra konungen till HMS Visbys dopceremoni den 8 juni 2000 i Karlskrona.

Under fjolåret (mars 2000) bildades föreningen T38 Vänner, vars uppgift bl a är att värna om gamla motortorpedbåtar. I föreningen finns förstås de eldsjälar, som deltagit i detta projekt, men också andra intressenter.

Jan Hagberg

Foton: Calle Lindell och Jens-Olof Lindh